

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
“Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського”**

кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності

Південно-українське відділення соціологічної асоціації України, м.Одеса

М А Т Е Р І А Л И

VIII Всеукраїнської наукової інтернет-конференції

“ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ”

(Одеса, 24-25 квітня 2020 року)

Одеса -2020

УДК: 37+316.61

О72 Освіта та соціалізація особистості // Матеріали VII Всеукраїнської інтернет-конференції (Одеса, 24-25 квітня 2020 р.) 56 с.

Рецензенти:

Плавич В.П. – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри загально правових дисциплін і міжнародного права одеського національного університету імені І.І.Мечнікова

Халапсис О.В. - доктор філософських наук, професор кафедри філософії та політології Національної металургійної академії України

Збірник матеріалів VIII Всеукраїнської інтернет-конференції «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, студентів.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол № 10 від 28 травня 2020 року)

над концептами, пов'язаними з «часом за Гринвічем» і «світом Заходу». Одночасно з'являється велика кількість окремих історико-територіальних об'єктів, існування яких в минулому і сьогоденні людства «відкривається» або перевідкривається. Предметом вивчення стають актуальні для сучасного світу, але нові для істориків аспекти минулого: міграції, феномени полімовності та полікультурності, різноманітні транскультурні процеси, «світ у фрагментах» [2, с. 20].

1. Новая философская энциклопедия в 4-х томах / Научно.-ред. совет: В. С. Стёпин, А. А. Гусейнов, Г. Ю. Семигин, А. П. Огурцов. М.: Мысль, 2000. Т. 1-4. 2659 с.

2. Савельева И. М. Историческая наука в XXI веке. Ключевые слова. Диалог со временем. 2017. № 58. С. 5-24.

3. Степанов П. В. Толерантный человек: как его воспитать? // Народное образование. 2001. №6. С. 152-156.

Цибра Микола Федорович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

ОСОБИСТІТЬ В СИСТЕМІ СУСПІЛЬНИХ ЗВ'ЯЗКІВ

Сучасне українське суспільство зацікавлене в створенні найбільш сприятливих умов для індивідуального розвитку громадян. Разом з тим у відповідності з потребами соціального переустрою, суспільство висуває до особистості низку вимог: до її діяльності, інтелекту, відповідальності, організованості, дисциплінованості і т.інш. Ці вимоги будуть постійно зростати відповідно росту змін в суспільстві. Духовний світ сучасної людини формується під впливом об'єктивних процесів і відображує все багатство суспільних відношень, яке в концентрованому вигляді міститься у кожній особистості та виступає як її характерні риси: демократизм, гуманізм, колективізм тощо.

Особистість формується та стверджується в процесі активної діяльності, яка здійснюється на основі її життєвої програми. Поняття «соціальний тонус» широко використовується в пропагандистській роботі, в публіцистиці, але в філософській літературі воно поки ще не оформилось.

Наведемо декілька визначень тонуса: «тонус – степень жизнедеятельности организма...»

[2, с.713]; « тонус – состояние ... длительно поддерживающее ... равновесие...» [1, с.26].

Очевидно, що семантика поняття «тонус» - це рівновага, соціальний тонус – це рівновага суб'єкта в соціумі «ми», його соціальне самовідчуття, яке характеризується життєвим досвідом, глибиною знань, боротьбою новаторських прагнень проти консерватизму, що випливає з незнання, невміння, внутрішньої незібраності, ліннощів.

Проблема соціального тонусу виникає в силу того, що в соціальній дійсності індивіди, які, здавалося б, в однакових умовах, ведуть себе нерівнозначно. Рівень самоутвердження у них різний. Різниця у поведінці та діях пояснюється не тільки фізіологічною та генетичною різноманітністю індивідів, але й тим, що в суспільстві виникають не завжди очікуємі, і відповідно, не регламентовані стихійні явища.

Структура соціального тонусу складна та різноманітна. В неї входять внутрішня направленість особистості та її зовнішній прояв по відношенню до об'єктивних умов. Соціальний тонус громадян в Україні виражається, перш за все, в його практичній діяльності і складається під впливом двоєдиного процесу: а) формування духовного світу особистості, її потреб, інтересів, цінностей, орієнтацій; б) створення необхідних умов для реалізації її світоглядних установок. Звідси виховні зусилля суспільства слід направляти не тільки на просвітницьку роботу, але і одночасно випішувати організаційні питання.

Мета громадянських інституцій зводиться до того, щоб сформувати у особистості навички та переконання в повсякденній практиці.

При аналізі процесу становлення соціального тону особистості можна виділити два рівня його структури. На інформаційному рівні особистість напрацьовує загальну, генеральну лінію поведінки, засвоює ідеї, принципи, норми та цінності притаманні нашому суспільству. На становленьському – відбувається напрацювання тону на фоні безпосереднього оточення (мікросередовище). Від останньої в багатьох залежить ефективність виховного впливу на формування соціального тону особистості.

Соціальний тонус конкретної особистості розрізняється за якісними та кількісними показниками. Таке розрізнення тягне за собою певну неоднорідність в спільноті, групі, колективі. Виходить, що соціальні спільноти при загальній направленості, диференційовані. Ступінь такої диференціації залежить від соціального тону індивідів.

Формування соціального тону індивіда – питання надважливе. В нашому суспільстві в зв'язку з розширенням сфери діяльності та спілкування існує ціла галузь повсякденного життя індивіда, яка не регулюється правом і не охоплюється іншими формами соціального контролю. Це сфера відношень з товаришами та колегами по роботі, контакти на вулиці, в транспорті, сім'ї і т. інш. Суспільна думка, що спонукала активні функції впливу на особистість, повинні бути покладені на соціальний тонус. Особистість в своєму життєвому виборі сама вирішує, пройти повз зла чи втрутитися, припинити його, жити творчо, захоплено або скніти в відсталості та рутині.

Соціальний тонус – це не тільки рівноважно прийнята концепція світу і людини, але й життєдіяльний принцип існування. Це ті ідеї, які впливають на норми людської поведінки, на відношення до праці та до інших людей, на характер життєвих прагнень, ідеалів, цілей, на пот, смаки та інтереси.

Соціальний тонус відноситься до шеругу об'єктно-суб'єктних детермінант розвитку особистості. Це певний «внутрішній» регулятор дій особистості та найбільш адекватний соціальним задачам критерій. Логіка саморозвитку вимагає від особистості напруження духовних та фізичних сил в усіх сферах діяльності. Соціальний тонус є найбільш цілісна система орієнтацій особистості, яка базується на відносно стійкій системі духовних цінностей, що виражає основну тенденцію суспільного розвитку. Існує як мінімум три ступеня розрізнення в рамках одного і того ж явища, які ми умовно можемо виділити: а) вищий ступінь, який характеризується наявністю та стійкістю адекватних світоглядних установок; б) середня ступінь, яка характеризується такими ж ознаками, але корегуюча дія самої особистості занижена; в) нижча ступінь – це відсутність чітких життєвих орієнтирів. Ці три ступеня сформованості соціального тону і визначають діяльність членів суспільства.

Отже, соціальний тонус характеризується інтегральністю якостей індивіда, рівновагою знань, досвіду, цінностей, захоплень і вмінь, перспективного бачення та опори на традицію. Самоствердження передбачає створення оптимальних умов для прояву індивідуальних якостей в інтересах соціального цілого. Отже, сутність соціального тону можна визначити як міру усвідомлення особистістю суспільних інтересів.

Можливо, на якомусь етапі соціальні групи з такими характеристиками індивідів (наявністю всіх перепахованих критеріїв позитивного) будуть носити гіпотетичний характер, але по мірі приросту якісних змін в економіці, в суспільній свідомості, ареали людей наділених рисами розвинутої особистості (з «збільшенням статусу»), будуть ставати реальністю, при невпинній тенденції розростання вширину та глибину.

Визнач роль у цьому процесі належить науковому мисленню, що закономірно виникає в просторі альтернативних точок зору, позицій

Список використаних джерел

1. Большая советская энциклопедия: В 30т. – Изд.3 – е – М.: Советская энциклопедия, 1977, - Т. 26 – 670с.
2. Ожегов С. И.Словарь русского языка. – М.: Русский язык, 1983, - 815 с.

3. Цыбра Н. Ф. Самоутверждение личности (социально-философский анализ).- Киев; Одесса: Выща шк. Головное изд-во, 1989. – 192 с.

4. Чайковский П. И. О композиторском творчестве и мастерстве. – М.: Музыка, 1964. - 271 с.

Чекуріна Оксана Валеріївна – аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Університету Ушинського

СТАТЕВЕ ВИХОВАННЯ В СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ОСВІТИ

Наша держава не приділяє значної уваги такій соціальній проблемі, як статеве виховання молоді, що в свою чергу тягне за собою такі негативні наслідки як: зростання кількості абортів, збільшення відсотку матерів-одиначок, та розповсюдження венеричних захворювань. До факторів які несприятливо впливають на неосвідченні уми відносяться: вуличні підліткові групи, відверта демонстрація фільмів з елементами еротичних сцен, і вільний доступ до мережі інтернет. Все це формує хибний погляд у емоційно не стійких підлітків. Статеве виховання є напрямком навчально-виховної роботи ЗНЗ та сім'ї. Вагому роль у реалізації завдань статевого виховання відіграє навчальний предмет «Біологія». У контексті методики навчання біології статеве виховання сприяє формуванню моральних та гігієнічних норм поведінки, пов'язаних із фізіологією та психологією статевого розвитку. Завдання статевого виховання: навчити молодь керувати статевим інстинктом, підпорядкувати його розумові, моральним принципам; сприяти всебічному гармонійному розвитку особистості; прищеплювати з дитинства гігієнічні навички, що забезпечує нормальне формування статевої системи та функціонування її в зрілому віці; дати знання про психофізіологічні особливості чоловічого й жіночого організмів; формувати ставлення до статевого потягу як невід'ємної складової любові; виховувати відповідальність за гармонійність майбутніх подружніх відносин, і тому потребує більш глибоких знань та введенню до шкільної програми окремого курсу зі статевого виховання [1]. Важливу нішу в організації статевого виховання займає новий для України фахівець – соціальний педагог. Саме його фах функціонально найближчий до виховної діяльності, що створює всі можливі умови для здійснення цього напрямку виховання.

Але, на мою думку, не тільки навчальний заклад повинен брати на себе обов'язок щодо статевого освідомлення молоді, сім'я теж задає ціннісні орієнтири. Не всі батьки мають можливість відносно відверто та доступно пояснити дитині «про це». Торкаючись такої делікатної теми не всі батьки можуть підібрати правильні слова, з чого і коли почати розмову про статеве життя, та методи контрацепції, небезпечні наслідки незахищеного сексу та абортів, венеричні захворювання та ВІЛ-інфекцію. Проте згідно результатів проведеного опитування більше 70% опитаних старшокласників та 75% опитаних педагогів та студентів педагогічних спеціальностей вказують на неефективність статевого виховання вдома [2].

Рівень статевої культури молоді прямо пропорційний рівню її освідченості.

Міжнародна організація попередження СНІДу AVERT (від англ. дієслова avert – запобігати) під статевим вихованням розуміє процес отримання інформації та формування ставлення й переконань щодо статевого життя, статевої належності, взаємостосунків та близькості. До статевого виховання належить також питання про розвиток умінь та навичок молоді робити свідомий вибір моделей поведінки, формування почуття впевненості та відповідальності за свої вчинки .

Відповідно до основних підходів до визначення змісту, завдань та цілей статевого виховання дослідники виокремлюють три типи програм статевого виховання та сексуальної освіти:

1. програми, спрямовані на утримання молоді від дошлюбних статевих відносин;
2. програми, які передбачають формування установок на утримання від дошлюбних відносин, однак і надають інформацію про безпечний секс, засоби та методи контрацепції;